

1989–1992

Václav Havel

Jestliže dlouhé prezidentování a volby Gustáva Husáka byly zcela bez překvapení, při snáhách Václava Havla o post hlavy státu nebyla o dramata nouze. Dělo se něco, co nepamatoval ani meziválečný parlament, ani doba poválečná. Volba hlavy státu přestala být předem domluveným rituálem. K Havlovi byly hledány alternativy, symbolizující větší či menší míru vymezení se vůči předlistopadové éře, nebo demonstrující slovenskou problematiku. Během dvou a půl roku byl Václav Havel volen prezidentem třikrát a v poslední volbě zvolen nebyl. Nebyl zvolen vůbec nikdo. Vůle ke konsensu se ztratila.

Prezident Václav Havel předává prezidentu Georgi Bushovi 20. 2. 1990 ve Washingtonu portrét prezidenta Masaryka.

Alexander Dubček

[1921–1992]

Dubček jako symbol pražského jara se v průběhu sametové revoluce jevil jako přirozený prezidentský kandidát. Narodil se ve škole v obci Uhrovec, ve stejném domě jako Ludovít Štúr. Jeho otec byl zcestovalý tesař, který několik let pracoval ve Spojených státech, kde se stal přesvědčeným pacifistou a komunistou. Když byly Sašovi Dubčekovi čtyři roky, stal se účastníkem svérázného projektu s názvem Interhelpe. Jednalo se o průmyslové dělnické družstvo, založené původně esperantisty a idisty, založené roku 1923 v Žilině, které se stalo součástí mezinárodní pomoci k budování komunismu v Sovětském svazu. Dne 29. března 1925 byl vypraven z Žiliny zvláštní vlak se třemi stovkami lidí, kteří směřovali do města Biškek/Frunze v sovětském Kyrgyzstánu. Celkem byly z Žiliny a Brna vypraveny čtyři transporty, celkem odjelo více než 1000 lidí, 400 družstevníků, zbytek byli rodinní příslušníci). Všichni toužili po lepším životě, časem se dostavila deziluze. Do nového družstva

vložili veškerý svůj majetek, nakoupili v Československu zemědělské stroje a zařízení pro textilní továrnu a koželužnu. Družstvo vybudovalo na zeleném drnu v kyrgyzských stepích řadu provozů. Ve třicátých letech se na produkci celého Kyrgystánu podílelo 20 procenty.

Dubček tam prožil 8 let a další rok pak v českém Grozném. Jeho rodina byla konfrontována se stále tvrdším stalinismem. Vedle disciplinace došlo i k jejich úplnému ožebračení, veškerý jejich majetek zabrali Sověti. Na Slovensko se vrátili Dubčekovi až roku 1938, v Sašových sedmnácti letech. Neměl tedy žádnou zkušenost s první československou republikou. Motivací návratu byla snaha neztratit československé občanství. Dubček se vyučil strojním zámečnickem, pracoval v Dubnici nad Váhom a vstoupil do ilegální komunistické strany. Účastnil se Slovenského národního povstání, kde byl zraněn a jeho bratr padl.

Po válce se Dubček věnoval již politické kariéře, vystudoval Vysokou školu politickou ÚV KSČ. V druhé polovině padesátých let byl vyslán zpátky do Sovětského svazu, v Moskvě studoval politické vědy a jeho spolužákem byl tehdy Michail Gorbačov. V Sovětském svazu zažil Dubček rehabilitace obětí stalinismu a totéž prosazoval i pro slovenské komunisty, včetně